DIABEET 2018-2019

Anu Ambos
endokrinoloogia vanemarst
SA PERH

MILLEST JUTTU TULEB…

- 2019 – SGLT2 inhibiitorite aasta
- Inkretiinid ja twinkretiinid
- T1DM – tehnoloogia ja immunoprofülaktika

SGLT2 INHIBIITORID JA KARDIOVASKULAARSETE TULEMUSNÄITAJATEGA UURINGUD

	EMPA-REG OUTCOME[1]	CANVAS Program[2]	DECLARE-TIMI 58[3]
Drug	Empagliflozin	Canagliflozin	Dapagliflozin
Doses analysed	10 mg, 25 mg (once daily)	100 mg, 300 mg (once daily)	10 mg (once daily)
Median follow-up time, years	3·1	2·4	4·2
Trial participants	7020	10 142	17 160
Age, mean	63·1	63·3	63·9
Women	2004 (28·5%)	3633 (35·8%)	6422 (37·4%)
Patients with established atherosclerotic cardiovascular disease	7020 (100%)	6656 (65·6%)	6974 (40·6%)
Patients with a history of heart failure	706 (10·1%)	1461 (14·4%)	1724 (10·0%)
Patients with eGFR <60 mL/min per 1·73 m^2	1819 (25·9%)	2039 (20·1%)	1265 (7·4%)

Data are n (%) unless otherwise specified. The CANVAS Program consisted of two trials, CANVAS and CANVAS-R, but are presented combined. eGFR=estimated glomerular filtration rate.

Table: **Randomised controlled phase 3/4 clinical trials of sodium-glucose cotransporter-2 inhibitors**

Zelniker TA et al. Lancet 2018

SGLT2 INHIBIITORID JA KARDIOVASKULAARSETE TULEMUSNÄITAJATEGA UURINGUD

2. tüüpi diabeediga patsientidest 15-25% on kaasuv aterosklerootiline südame- ja veresoontehaigus

EMPA-REG OUTCOME[2]

(N=7,020)

Placebo MACE rate
43.9/1000 pt-yrs

CANVAS[3]

(N=10,142)

Placebo MACE rate
31.5/1000 pt-yrs

DECLARE[4,5]

(N=17,160)

Placebo MACE rate
24.2/1000 pt-yrs

CV, cardiovascular; eCVD, established CV disease; MACE, major CV events; SGLT-2i, sodium glucose co-transporter 2 inhibitor; T2D, type 2 diabetes

1. Einarson TR, et al. *Cardiovasc Diabetol* 2018;17:83; 2. Zinman B, et al. *N Engl J Med* 2015;373:2117–2128; 3. Neal B, et al. *N Engl J Med* 2017;377:644–657; 4. Raz I, et al. *Diabetes Obes Metab* 2018;20:1102–1110; 5. Wiviott SD et al. Online ahead of print. *N Engl J Med.* 2018.

DECLARE-TIMI 58

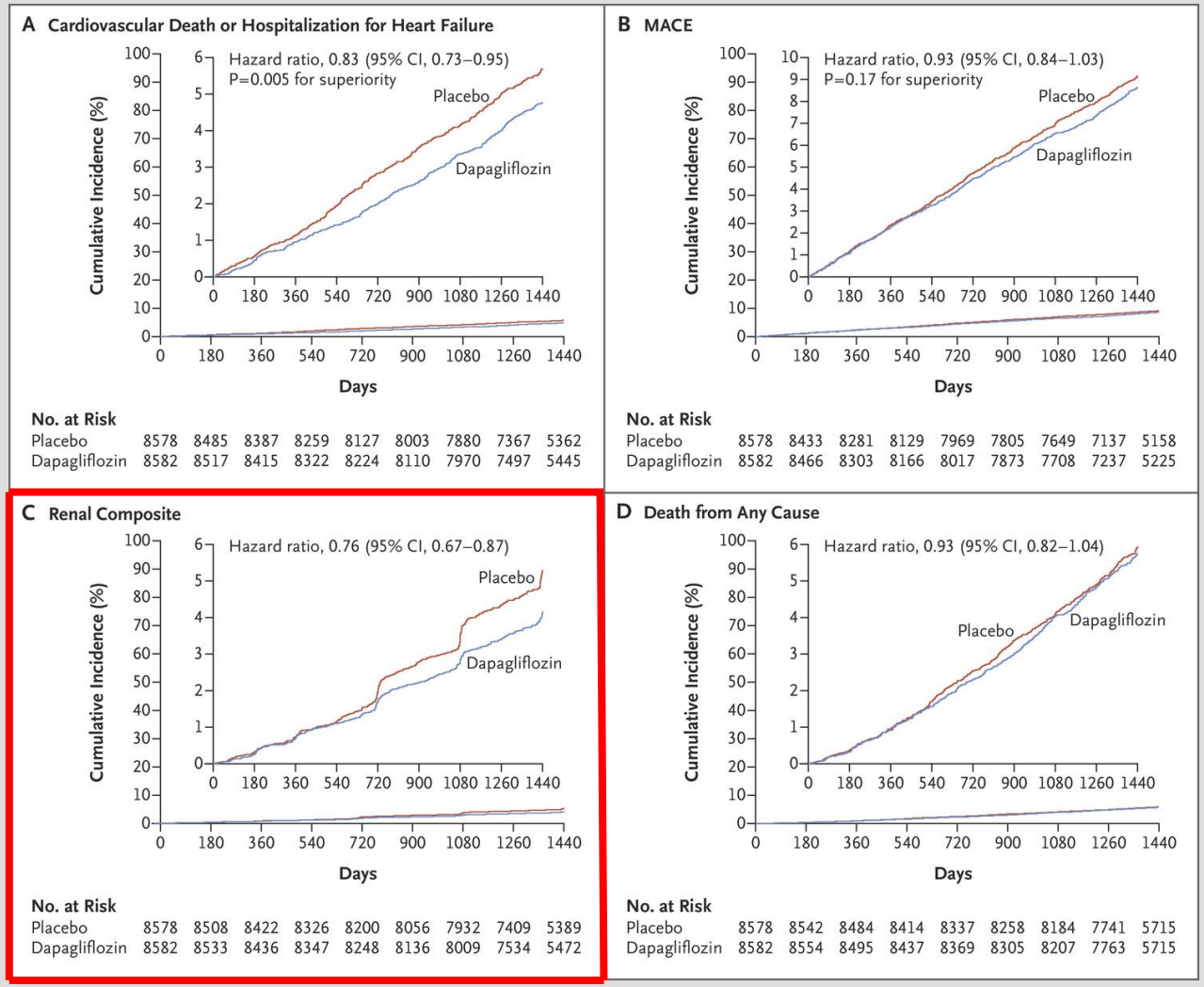

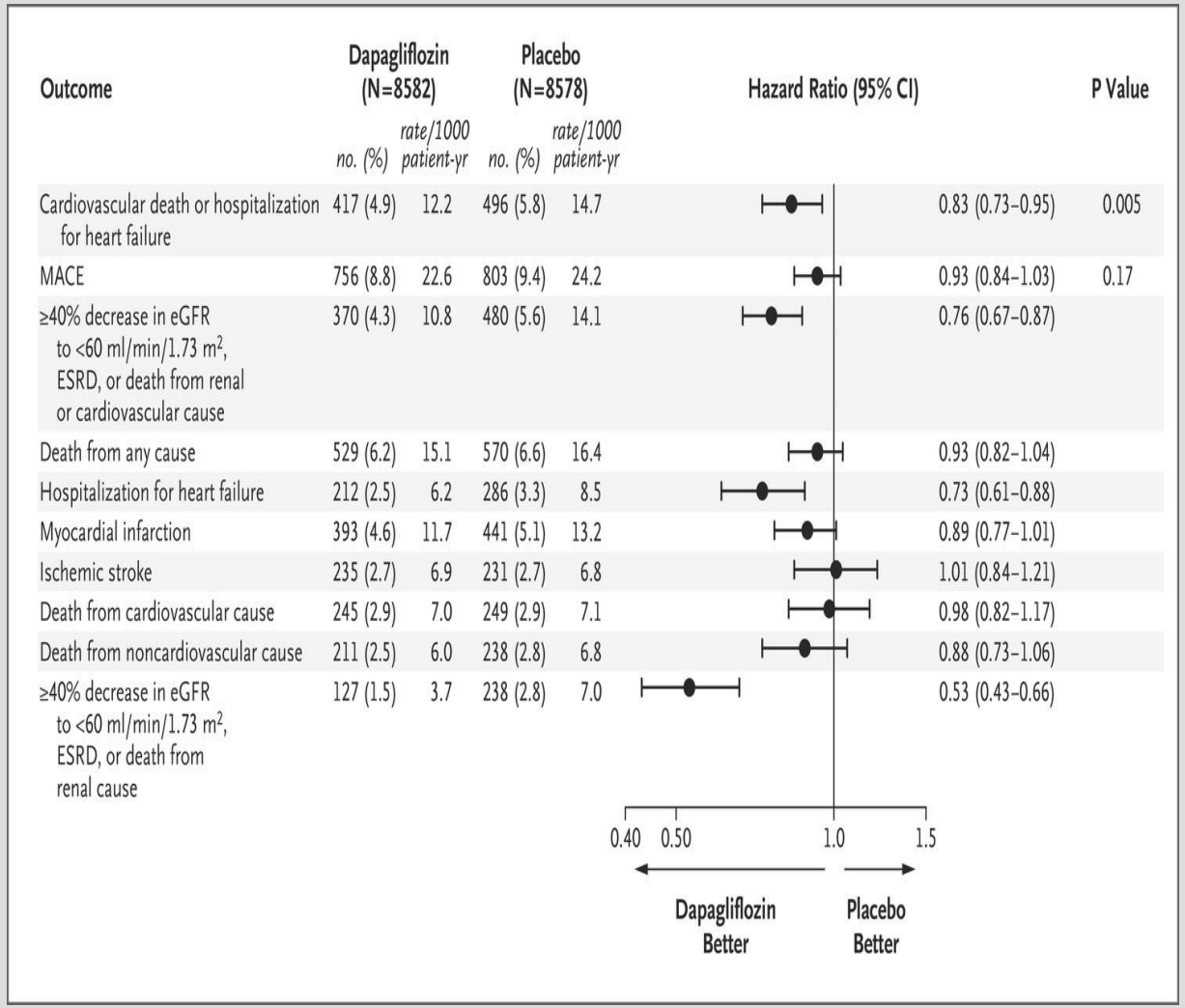

Outcome	Dapagliflozin (N=8582) no. (%)	Dapagliflozin (N=8582) rate/1000 patient-yr	Placebo (N=8578) no. (%)	Placebo (N=8578) rate/1000 patient-yr	Hazard Ratio (95% CI)	P Value
Cardiovascular death or hospitalization for heart failure	417 (4.9)	12.2	496 (5.8)	14.7	0.83 (0.73–0.95)	0.005
MACE	756 (8.8)	22.6	803 (9.4)	24.2	0.93 (0.84–1.03)	0.17
≥40% decrease in eGFR to <60 ml/min/1.73 m², ESRD, or death from renal or cardiovascular cause	370 (4.3)	10.8	480 (5.6)	14.1	0.76 (0.67–0.87)	
Death from any cause	529 (6.2)	15.1	570 (6.6)	16.4	0.93 (0.82–1.04)	
Hospitalization for heart failure	212 (2.5)	6.2	286 (3.3)	8.5	0.73 (0.61–0.88)	
Myocardial infarction	393 (4.6)	11.7	441 (5.1)	13.2	0.89 (0.77–1.01)	
Ischemic stroke	235 (2.7)	6.9	231 (2.7)	6.8	1.01 (0.84–1.21)	
Death from cardiovascular cause	245 (2.9)	7.0	249 (2.9)	7.1	0.98 (0.82–1.17)	
Death from noncardiovascular cause	211 (2.5)	6.0	238 (2.8)	6.8	0.88 (0.73–1.06)	
≥40% decrease in eGFR to <60 ml/min/1.73 m², ESRD, or death from renal cause	127 (1.5)	3.7	238 (2.8)	7.0	0.53 (0.43–0.66)	

Wiviott SD et al. N Engl J Med 2018

DECLARE-TIMI58: DAPAGLIFLOSIIN JA NEFROPROTEKTSIOON

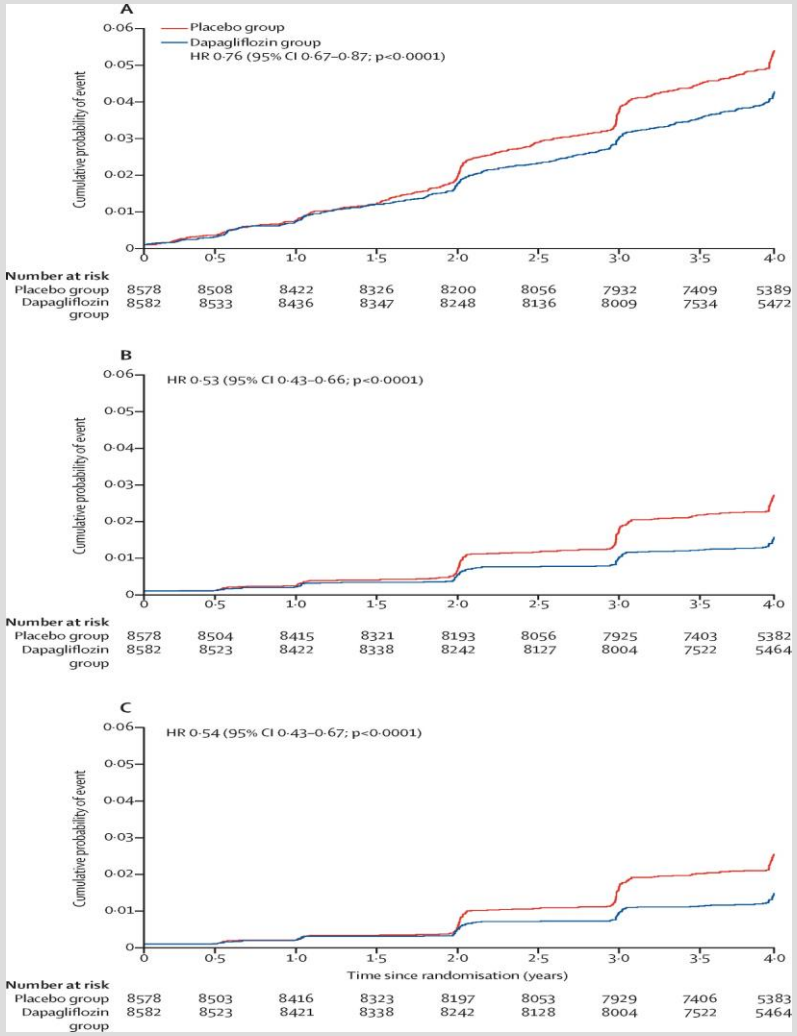

- **Teisene kardiorenaalne tulemusnäitaja** – eGFR langus ≥40% väärtusele <60ml/min/1,73m2, lõppstaadiumi neerupuudulikkus (dialüüs, siirdamine või eGFR <15ml/min/1,73m2), kardiovaskulaarne või neerusurm **A**
- Neeruspetsiifiline tulemusnäitaja **B**
- eGFR püsiv langus ≥40% väärtusele <60ml/min/1,73m2 **C**

The Lancet Diabetes & Endocrinology 2019 7, 606-617DOI: (10.1016/S2213-8587(19)30180-9)
Copyright © 2019 Elsevier Ltd Terms and Conditions

CREDENCE: SGLT2/SGLT1 INHIBIITOR JA NEFROPROTEKTSIOON

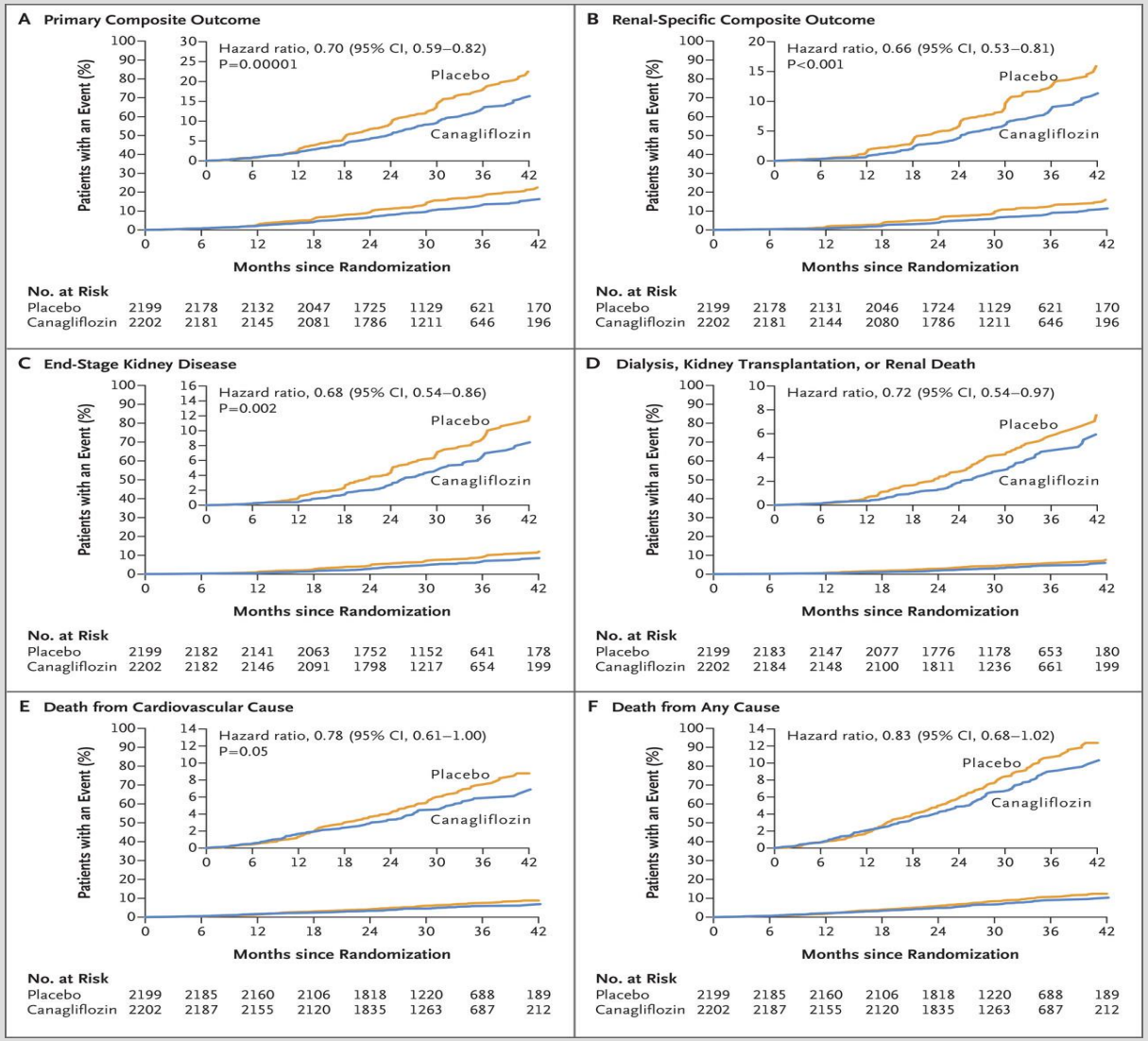

- Uuringusse kaasati T2DM patsiendid langenud neerufunktsiooniga (eGFR 30-90ml/min/1,73m2) ja albuminuuriaga (alb/kreat suhe >300mg/g kuni 5000mg/g), kes juba said RAAS blokeerivat ravi
- **Esmane tulemusnäitaja** oli kombinatsioon lõppstaadiumi neerupuudulikkuse kujunemisest (dialüüs, siirdamine või püsiv eGFR <15ml/min/1,73m2), seerumi kreatiniinisisalduse kahekordistumisest või kardiovaskulaarsest või neerusurmast
- 4401 osalejat, uuring lõpetati enneaegselt – keskmine jälgimisaeg 2,6 aastat

Perkovic V et al. N Engl J Med 2019

CREDENCE: SGLT2/SGLT1 INHIBIITOR JA NEFROPRPTEKTSIOON

Subgroup	Canagliflozin	Placebo	Canagliflozin	Placebo	Hazard Ratio (95% CI)	P Value for Interaction
	no. of patients/total no.		*events/1000 patient-yr*			
Primary composite outcome of ESKD, doubling of serum creatinine, or renal or CV death						
Screening estimated GFR						0.11
30 to <45 ml/min/1.73 m²	119/657	153/656	72.2	95.4	0.75 (0.59–0.95)	
45 to <60 ml/min/1.73 m²	56/640	102/639	33.4	63.1	0.52 (0.38–0.72)	
60 to <90 ml/min/1.73 m²	70/905	85/904	29.9	36.5	0.82 (0.60–1.12)	
Baseline UACR						0.49
≤1000	69/1185	88/1163	22.0	28.8	0.76 (0.55–1.04)	
>1000	176/1017	252/1036	69.6	100.8	0.67 (0.55–0.81)	
Renal-specific composite outcome of ESKD, doubling of serum creatinine, or renal death						
Screening estimated GFR						0.18
30 to <45 ml/min/1.73 m²	85/657	115/656	51.6	71.7	0.71 (0.53–0.94)	
45 to <60 ml/min/1.73 m²	33/640	66/639	19.7	40.8	0.47 (0.31–0.72)	
60 to <90 ml/min/1.73 m²	35/905	43/904	14.9	18.5	0.81 (0.52–1.26)	
Baseline UACR						0.16
≤1000	29/1185	31/1163	9.2	10.2	0.90 (0.54–1.50)	
>1000	124/1017	193/1036	49.1	77.2	0.61 (0.49–0.76)	

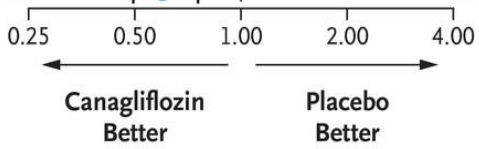

Perkovic V et al. N Engl J Med 2019

CREDENCE: SGLT2/SGLT1 INHIBIITOR JA NEFROPRPTEKTSIOON

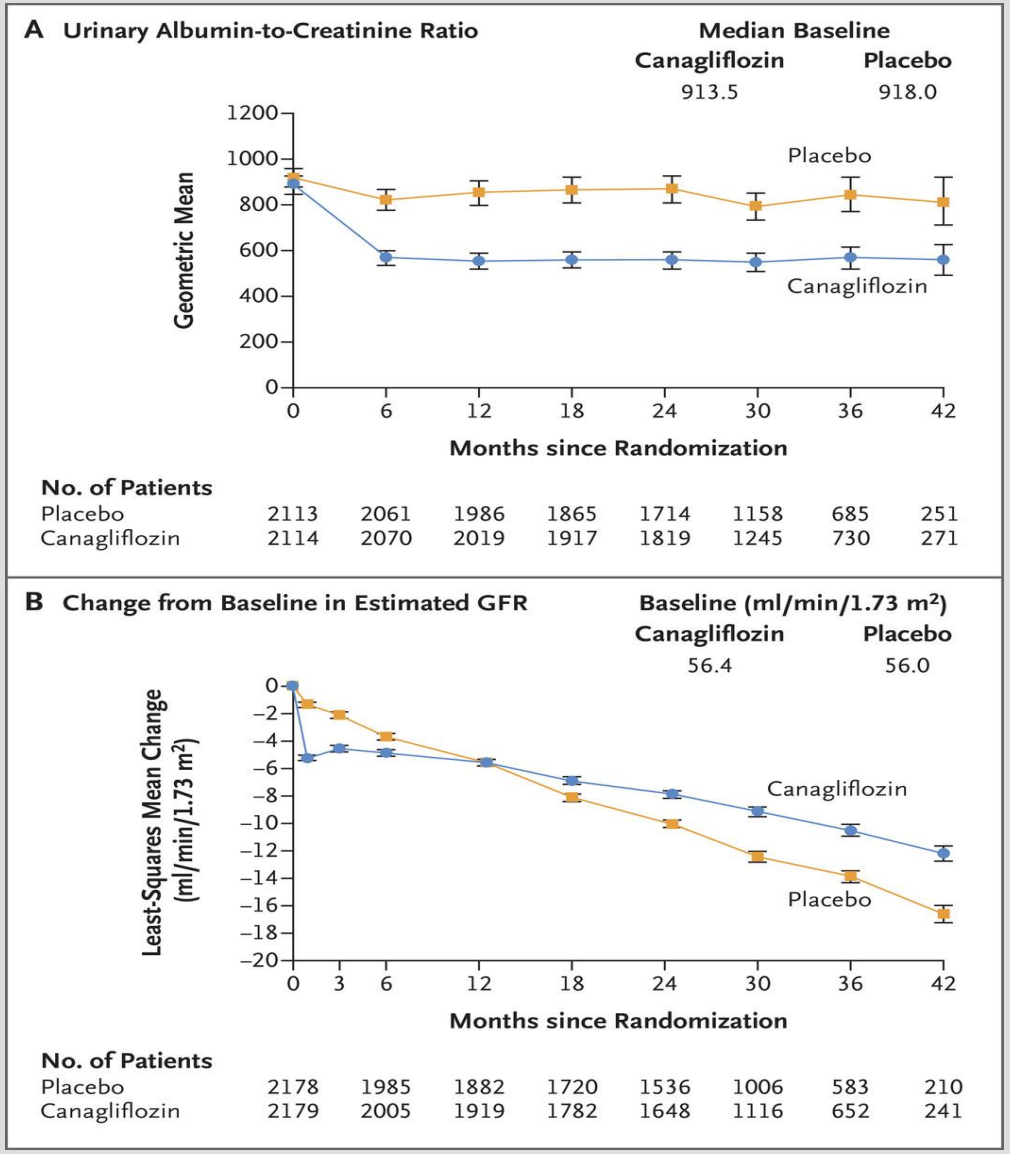

Perkovic V et al. N Engl J Med 2019

SGLT2-INHIBIITORID JA NEFROPROTEKTSIOON

a Natriuresis

Tubuloglomerular feedback

- ↓ P_G
- ↑ P_{BOW}
- ↓ Proteinuria

Contraction of plasma volume

- ↓ Blood pressure
- ↓ Heart failure
- ? Direct/indirect effect on vascular function (e.g. endothelial function)
- ↓ Use of diuretic agents
- ↓ NHE3 activity – additional natriuresis?
- ↑ Erythropoeitin leading to ↑ haematocrit
- ↓ Tubular ischaemia/injury/fibrosis
- ↓ Markers of inflammation
- ↓ Oxidative stress

b Glycosuria

↓ HbA_{1c}, ↓ Body weight → ↓ Metabolic risk and microvascular complication risk

c Natriuresis + Glycosuria

- ↓ Proximal solute reabsorption
- ↓ Energy requirement/utilisation
- ↓ Hypoxia in the kidney

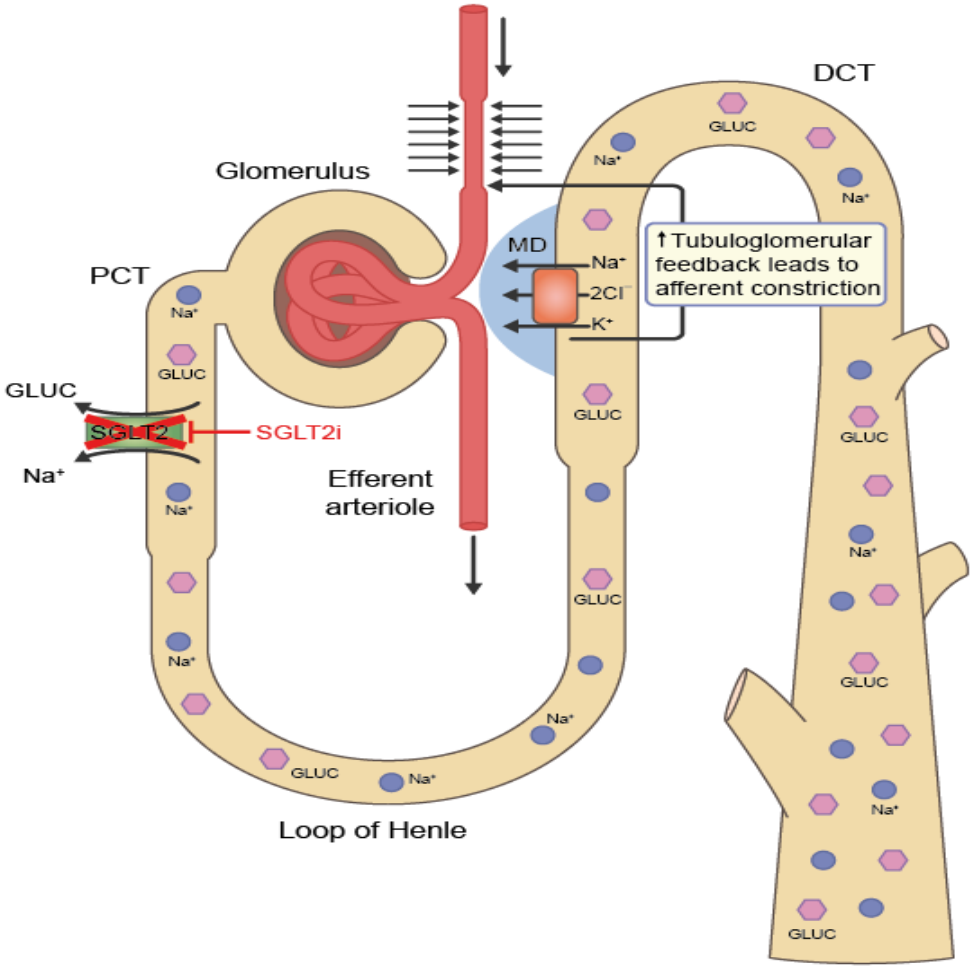

Thomas and Cherney (2018)

Diabetologia

SGLT2 INHIBIITORID JA DIALÜÜS, SIIRDAMINE VÕI SURM NEERUHAIGUSE TÕTTU

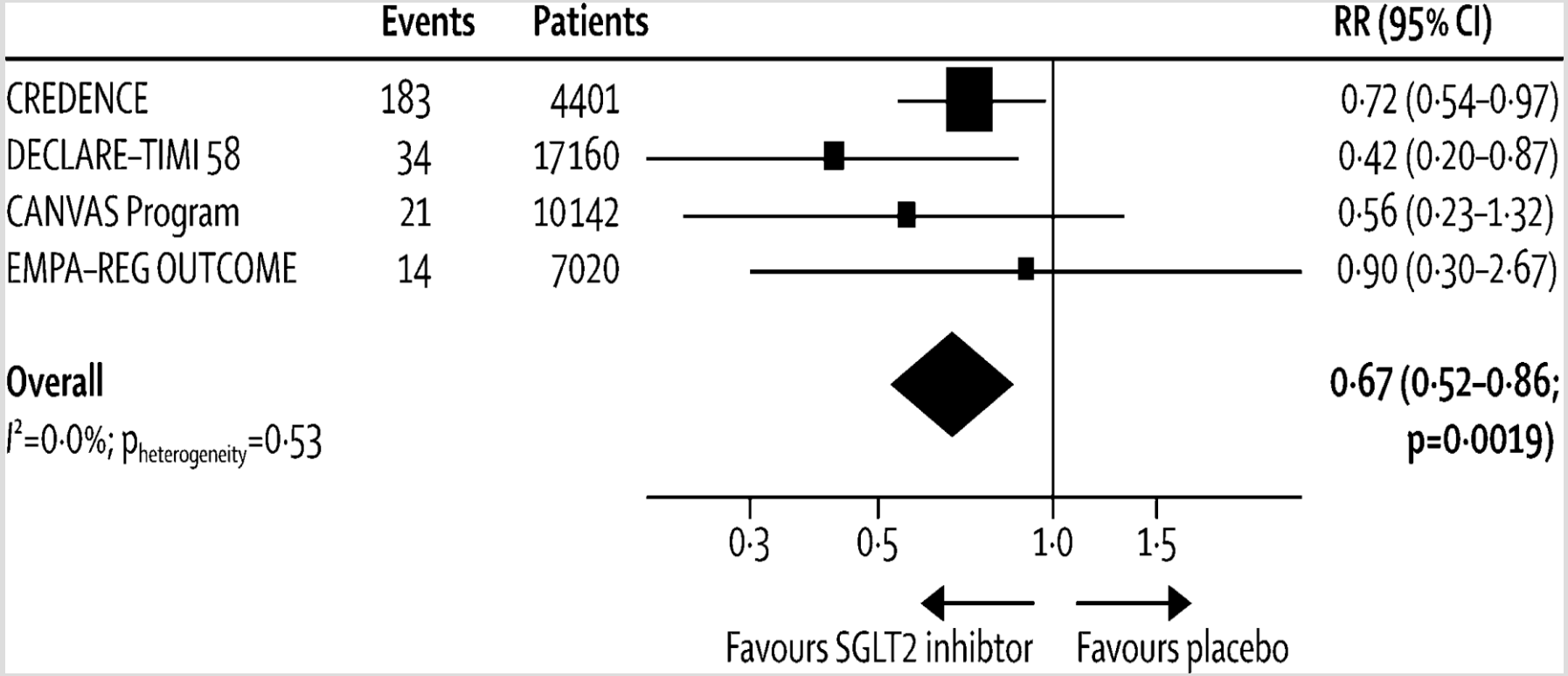

Neuen BL et al. Lancet Diab Endocinol 2019

The Lancet Diabetes & Endocrinology 2019 7, 845-854DOI: (10.1016/S2213-8587(19)30256-6)
Copyright © 2019 Elsevier Ltd Terms and Conditions

DAPAGLIFLOSIIN JA 1. TÜÜPI DIABEET

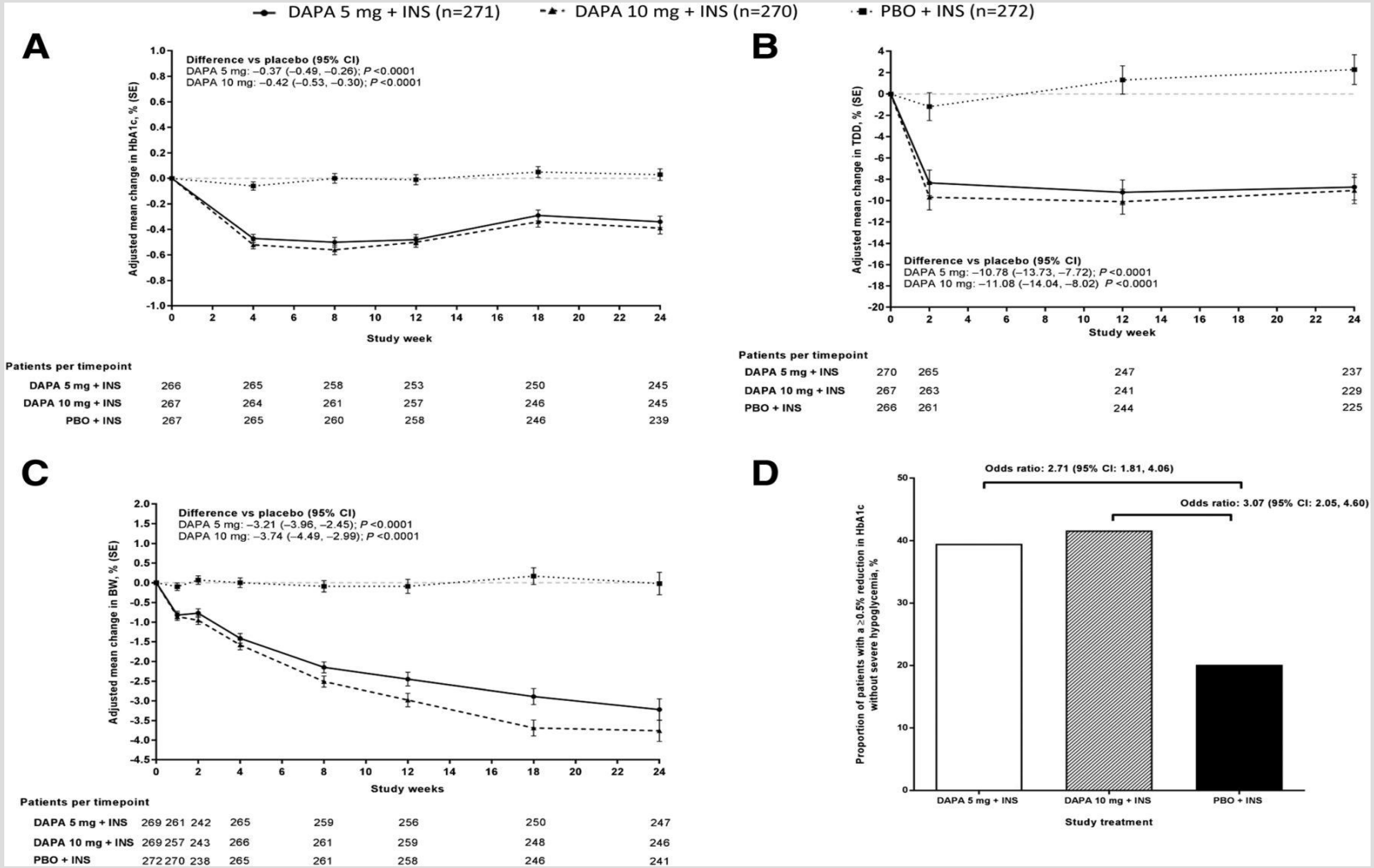

Chantal Mathieu et al. Diab Care 2018;41:1938-1946

©2018 by American Diabetes Association

American Diabetes Association

EMA JA NICE SGLT2 INHIBIITORITEST T1DM RAVIS

- Dapalgiflosiini (ja sotagliflosiini) võib kasutada lisaravimina insuliinile 1. tüüpi diabeediga patsientide raviks, kelle KMI ≥ 27kg/m2
- Neerufunktsioon peab olema piisav – eGFR ravi alustamisel ≥ 60ml/min 1,73m2
- NICE: insuliini annus peab olema > 0,5TÜ/kg kohta päevas
- Insuliinravi peab pidevalt optimeerima, et hoida ära diabeetilise ketoatsidoosi teket
- Patsiendid peavad eelnevalt saama kaasnevaid riske tutvustava koolituse (patsiendil peab olema võimalus mõõta ketokehi veres või uriinis)
- Patsiente peab jälgima endokrinoloog või diabetoloog
- NICE: dapagliflosiin tuleb ära jätta kui 6 kuud peale ravi alustamist pole glükeemiline kontroll paranenud

PIONEER 6 – SUUKAUDNE SEMAGLUTIID

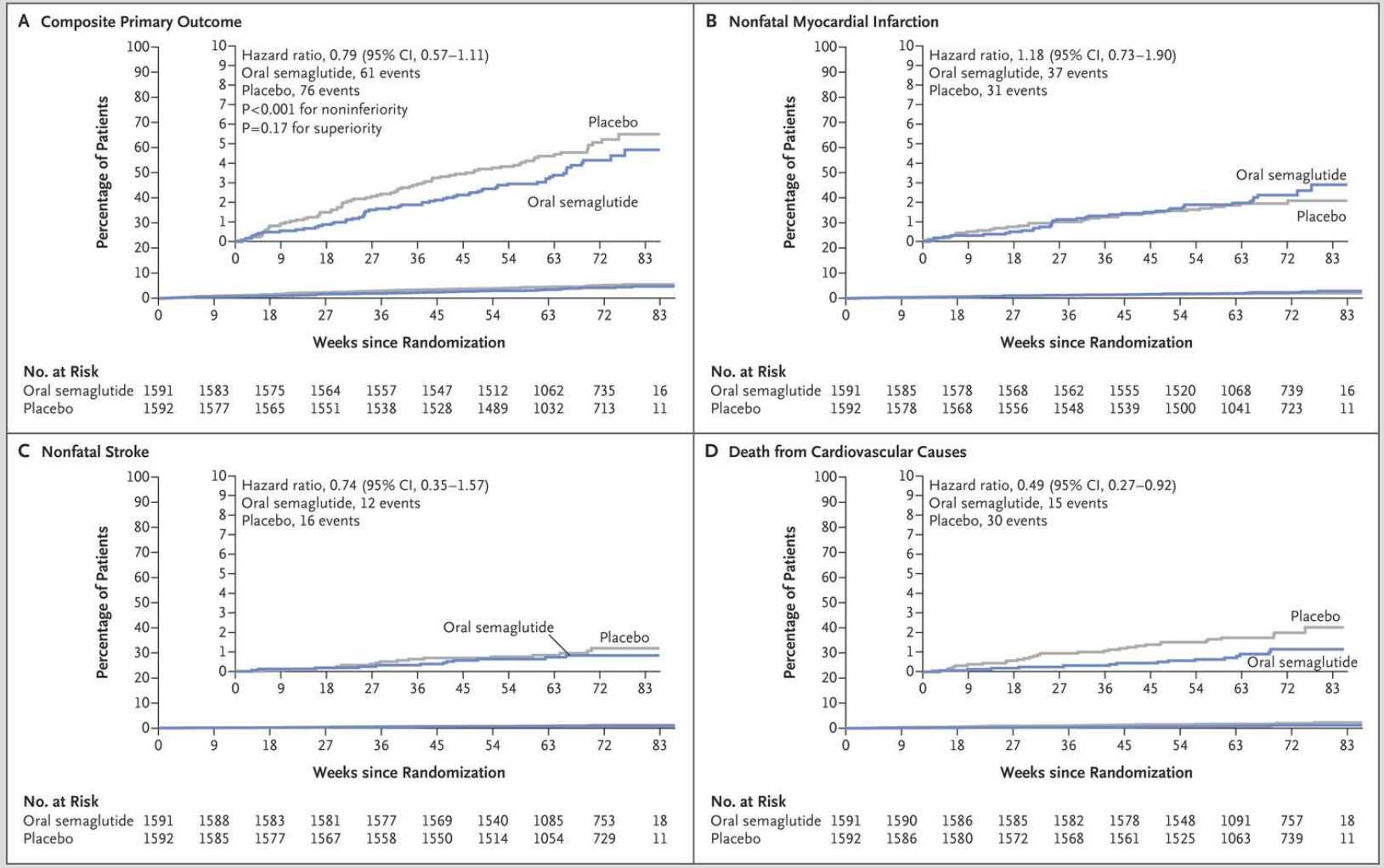

Husain M et al. N Engl J Med 2019

PIONEER 6 – SUUKAUDNE SEMAGLUTIID

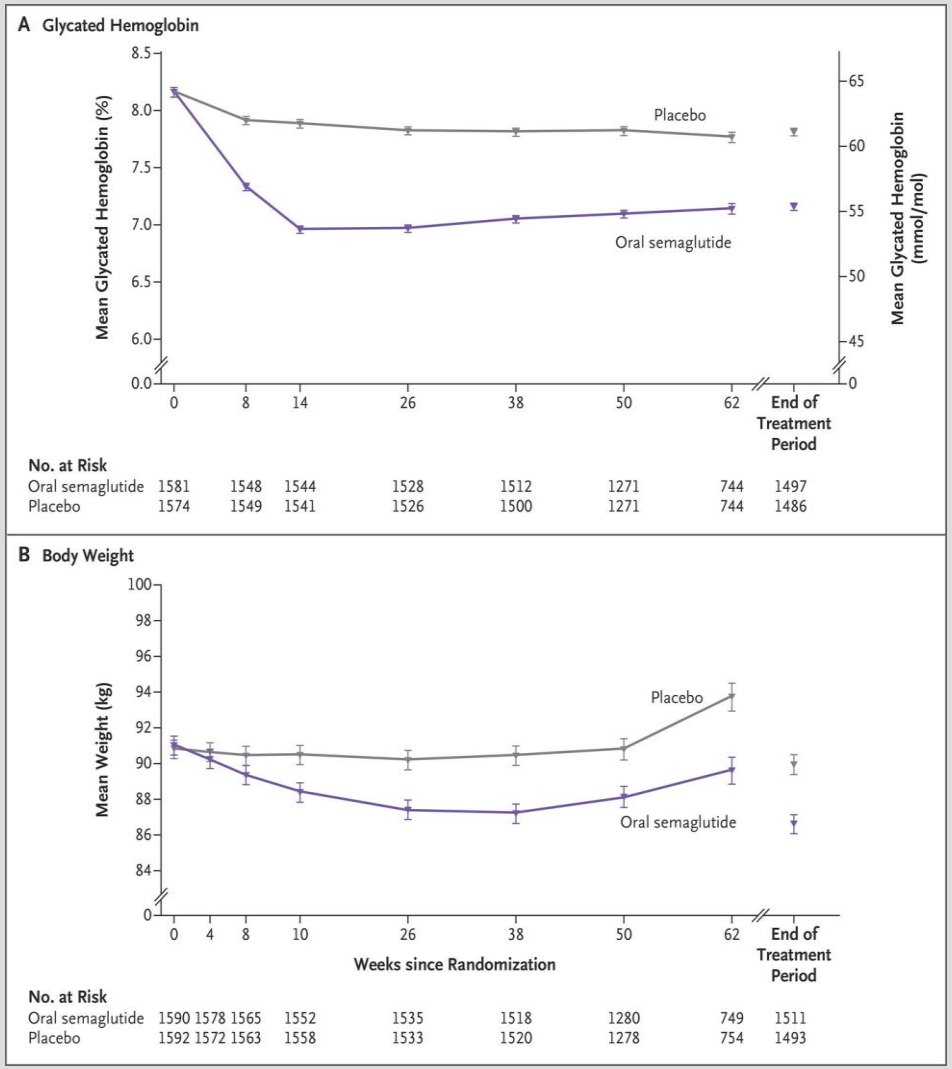

- 3183 osalejaga 15,9 kuud kestnud uuring
- Uuringusse kaasamise kriteeriumid: vanus ≥50a. ja varem diagnoositud SVH või KNH või vanus ≥60a. ja kardiovaskulaarsed riskitegurid
- Esmane tulemusnäitaja 3-komponendiline MACE – võrreldes platseeboga olulist erinevust ei leitud
- HbA1c langus uuringu lõpuks algusega võrreldes 1% semaglutiidi ja 0,3% plastseeborühmas
- Kehakaalu langus uuuingu lõpuks algusega võrreldes 4,2kg semaglutiidi ja 0,8kg platseeborühmas

Husain M et al. N Engl J Med 2019

REWIND - DULAGLUTIID

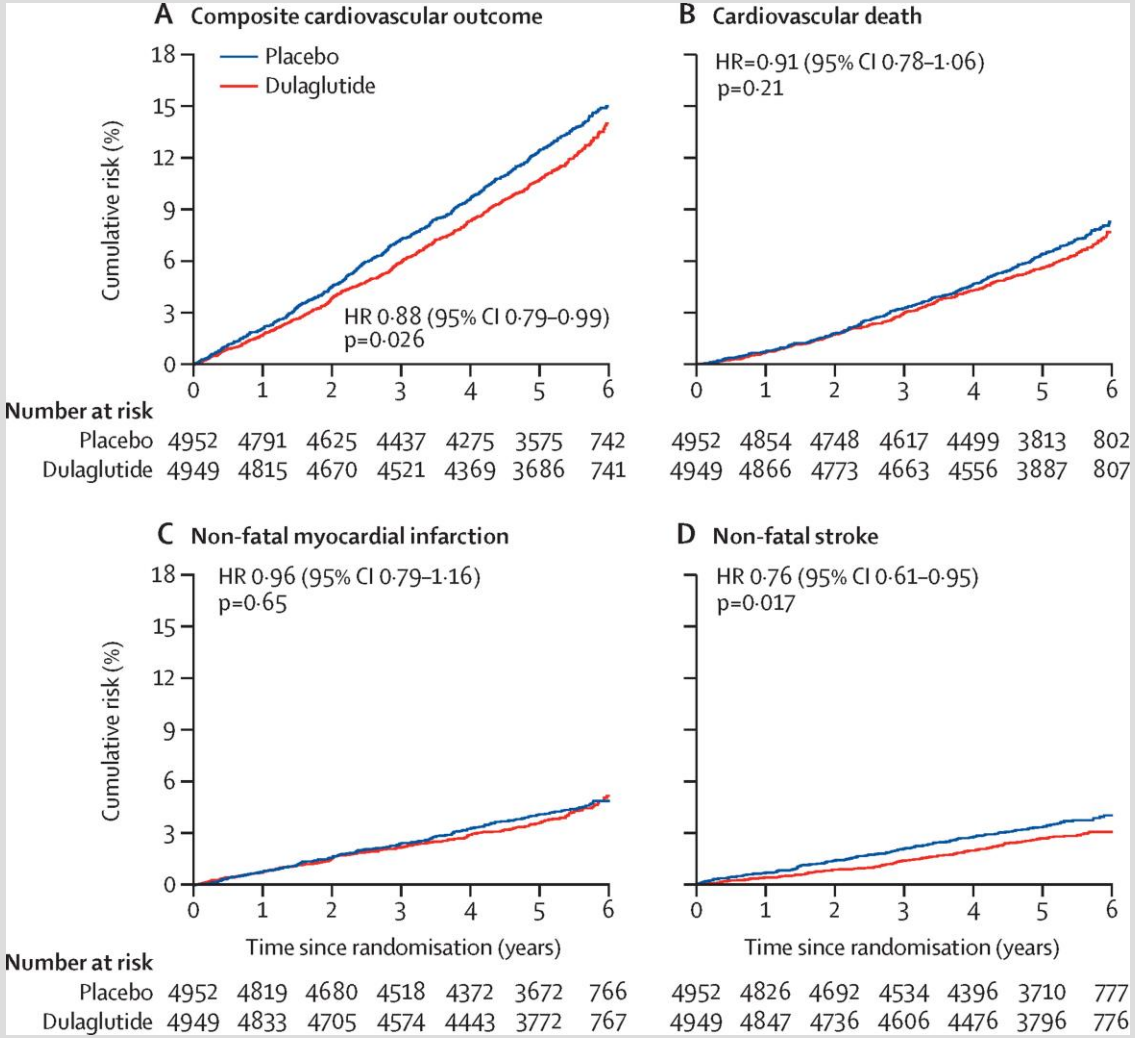

- 9901 osalejaga 5,4 aastat kestnud uuring
- Osalejate keskmine vanus 66,2a., diabeedi kestus eelnevalt 9,5a., HbA1c oli keskmiselt 7,2%, ainult 31,5% oli varasemalt diagnoositud SVH ja 22,2% oli eGFR <60ml/min/1,73m2
- Esmane tulemusnäitaja 3-komponendiline MACE, mille suhtes ilmnes dulaglutiidi statistiliselt oluline paremus

The Lancet 2019 394, 121-130DOI: (10.1016/S0140-6736(19)31149-3)
Copyright © 2019 Elsevier Ltd Terms and Conditions

Gerstein HC et al. Lancet 2019

GLP-1 RA UURINGUD JA NENDE TULEMUSNÄITAJAD

	GLP-1 receptor agonist n/N (%)	Placebo n/N (%)	Hazard ratio (95% CI)	NNT (95% CI)	p value
Three-component MACE					
ELIXA	400/3034 (13%)	392/3034 (13%)	1·02 (0·89–1·17)		0·78
LEADER	608/4668 (13%)	694/4672 (15%)	0·87 (0·78–0·97)		0·015
SUSTAIN-6	108/1648 (7%)	146/1649 (9%)	0·74 (0·58–0·95)		0·016
EXSCEL	839/7356 (11%)	905/7396 (12%)	0·91 (0·83–1·00)		0·061
Harmony Outcomes	338/4731 (7%)	428/4732 (9%)	0·78 (0·68–0·90)		<0·0001
REWIND	594/4949 (12%)	663/4952 (13%)	0·88 (0·79–0·99)		0·026
PIONEER 6	61/1591 (4%)	76/1592 (5%)	0·79 (0·57–1·11)		0·17
Overall (I^2=40·9%, p=0·118)	**2948/27 977 (11%)**	**3304/28 027 (12%)**	**0·88 (0·82–0·94)**	**75 (50–151)**	**<0·0001**
Cardiovascular death					
ELIXA	156/3034 (5%)	158/3034 (5%)	0·98 (0·78–1·22)		0·85
LEADER	219/4668 (5%)	278/4672 (6%)	0·78 (0·66–0·93)		0·007
SUSTAIN-6	44/1648 (3%)	46/1649 (3%)	0·98 (0·65–1·48)		0·92
EXSCEL	340/7356 (5%)	383/7396 (5%)	0·88 (0·76–1·02)		0·096
Harmony Outcomes	122/4731 (3%)	130/4732 (3%)	0·93 (0·73–1·19)		0·58
REWIND	317/4949 (6%)	346/4952 (7%)	0·91 (0·78–1·06)		0·18
PIONEER 6	15/1591 (1%)	30/1592 (2%)	0·49 (0·27–0·92)		0·021
Overall (I^2=13·5%, p=0·327)	**1277/27 977 (5%)**	**1471/28 027 (5%)**	**0·88 (0·81–0·96)**	**163 (103–489)**	**0·003**
Fatal or non-fatal myocardial infarction					
ELIXA	270/3034 (9%)	261/3034 (9%)	1·03 (0·87–1·22)		0·71
LEADER	292/4668 (6%)	339/4672 (7%)	0·86 (0·73–1·00)		0·046
SUSTAIN-6	54/1648 (3%)	67/1649 (4%)	0·81 (0·57–1·16)		0·26
EXSCEL	483/7356 (7%)	493/7396 (7%)	0·97 (0·85–1·10)		0·62
Harmony Outcomes	181/4731 (4%)	240/4732 (5%)	0·75 (0·61–0·90)		0·003
REWIND	223/4949 (5%)	231/4952 (5%)	0·96 (0·79–1·15)		0·63
PIONEER 6*	37/1591 (2%)	31/1592 (2%)	1·18 (0·73–1·90)		0·49
Overall (I^2=27·4%, p=0·219)	**1540/27 977 (6%)**	**1662/28 027 (6%)**	**0·91 (0·84–1·00)**	**193 (109–NA)**	**0·043**
Fatal or non-fatal stroke					
ELIXA	67/3034 (2%)	60/3034 (2%)	1·12 (0·79–1·58)		0·54
LEADER	173/4668 (4%)	199/4672 (4%)	0·86 (0·71–1·06)		0·16
SUSTAIN-6	30/1648 (2%)	46/1649 (3%)	0·65 (0·41–1·03)		0·066
EXSCEL	187/7356 (3%)	218/7396 (3%)	0·85 (0·70–1·03)		0·095
Harmony Outcomes	94/4731 (2%)	108/4732 (2%)	0·86 (0·66–1·14)		0·30
REWIND	158/4949 (3%)	205/4952 (4%)	0·76 (0·62–0·94)		0·01
PIONEER 6*	12/1591 (1%)	16/1592 (1%)	0·74 (0·35–1·57)		0·43
Overall (I^2=0·0%, p=0·557)	**721/27 977 (3%)**	**852/28 027 (3%)**	**0·84 (0·76–0·93)**	**209 (139–477)**	**<0·0001**

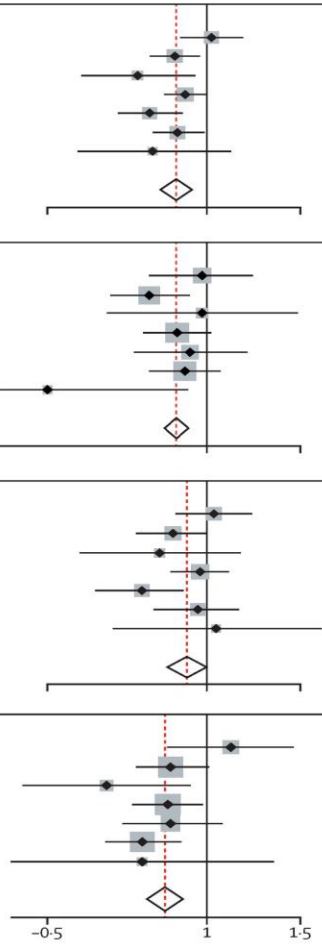

- GLP-1 RA vähendasid 3-komponendilise MACE riski 12% (NNT 75 keskmise jälgimisperioodi 3,2a. jooksul)
- Kardiovaskulaarse surma risk vähenes samuti 12% (NNT 163)
- Ajuinfarkti risk (fataalne ja mittefataalne ajuinfarkt) vähenes 16% (NNT 209)
- Risk langes sarnaselt nii sekundaarse kui primaarse preventsiooni kontingendil

The Lancet Diabetes & Endocrinology 2019 7, 776-785DOI: (10.1016/S2213-8587(19)30249-9)
Copyright © 2019 Elsevier Ltd Terms and Conditions

Kristensen SI et al. Lancet Diabetes Endocrinol 2019

GLP-1 RA UURINGUD JA NENDE TULEMUSNÄITAJAD

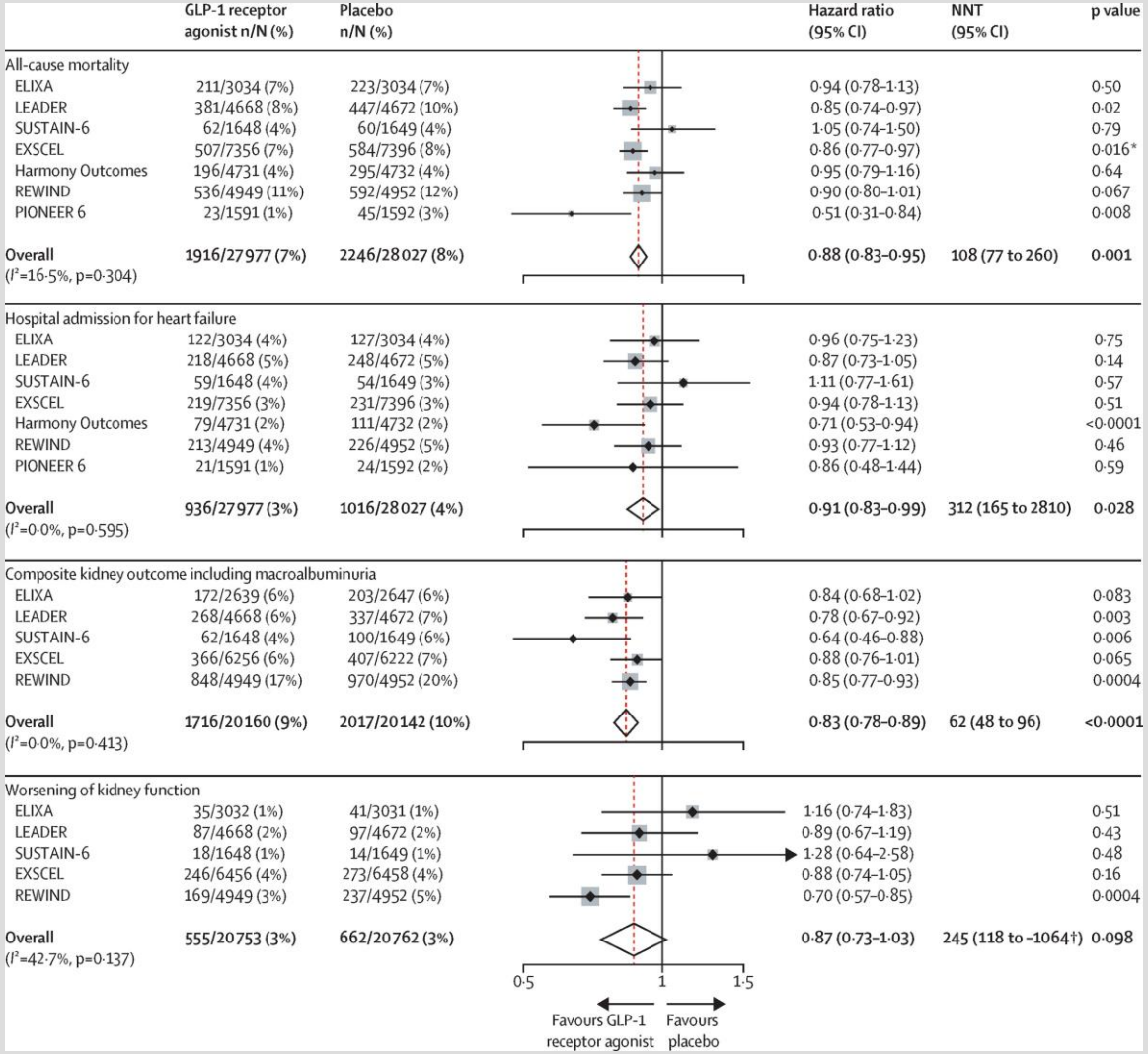

- Üldsuremuse risk vähenes 12% (NNT 108)
- Vähenes ka südamepuudulikkusest tingitud hospitaliseerimiste risk 9% (NNT 312)
- GLP-1 RA-d vähendavad albuminuuriat, kuid ei mõjuta oluliselt neerufunktsiooni
- Kasuliku toime saabumine võtab aega ja mõju on tõenäoliselt ülekaalukalt antiaterotrombootiline

Kristensen SI et al. Lancet Diabetes Endocrinol 2019

The Lancet Diabetes & Endocrinology 2019 7, 776-785DOI: (10.1016/S2213-8587(19)30249-9)
Copyright © 2019 Elsevier Ltd Terms and Conditions

TWINKRETIINID (KAKSIKAGONISTID) – SAMM EDASI?

- **GLP-1** sekreteeritakse vereringesse enteroendokriinsete L-rakkude poolt vastuseks glükoosi ja teiste toitainete imendumisele. GLP-1 potentseerib insuliini vabanemist kõhunäärme β-rakkudes ja suprimeerib glükagooni vabanemist α-rakkudest. Farmakoloogilises kontsentratsioonis aeglustab GLP-1 ka maotühjenemist ja pärsib isu
- **GIP** (glükoossõltuv insulinotroopne polüpeptiid) sekreteeritakse vereringesse enteroendokriinsete K-rakkude poolt ja see stimuleerib samuti insuliini vabanemist kõhunäärme β-rakkudest. Tõenäoliselt reguleerib lipolüüsi ja lipogeneesi rasvkoes ning vähendab isu ja suurendab energiakadu toimides retseptoritele ajus
- T2DM patsientidel on GIP insulinotroopne toime tugevalt häiritud tõenäoliselt glükotoksilisuse tõttu ja võiks olla kompensatsiooni paranemisel vähemalt osaliselt taastatav

GIP/GLP-1 RETSEPTORITE KAKSIKAGONIST JA GLÜKEEMILINE KONTROLL

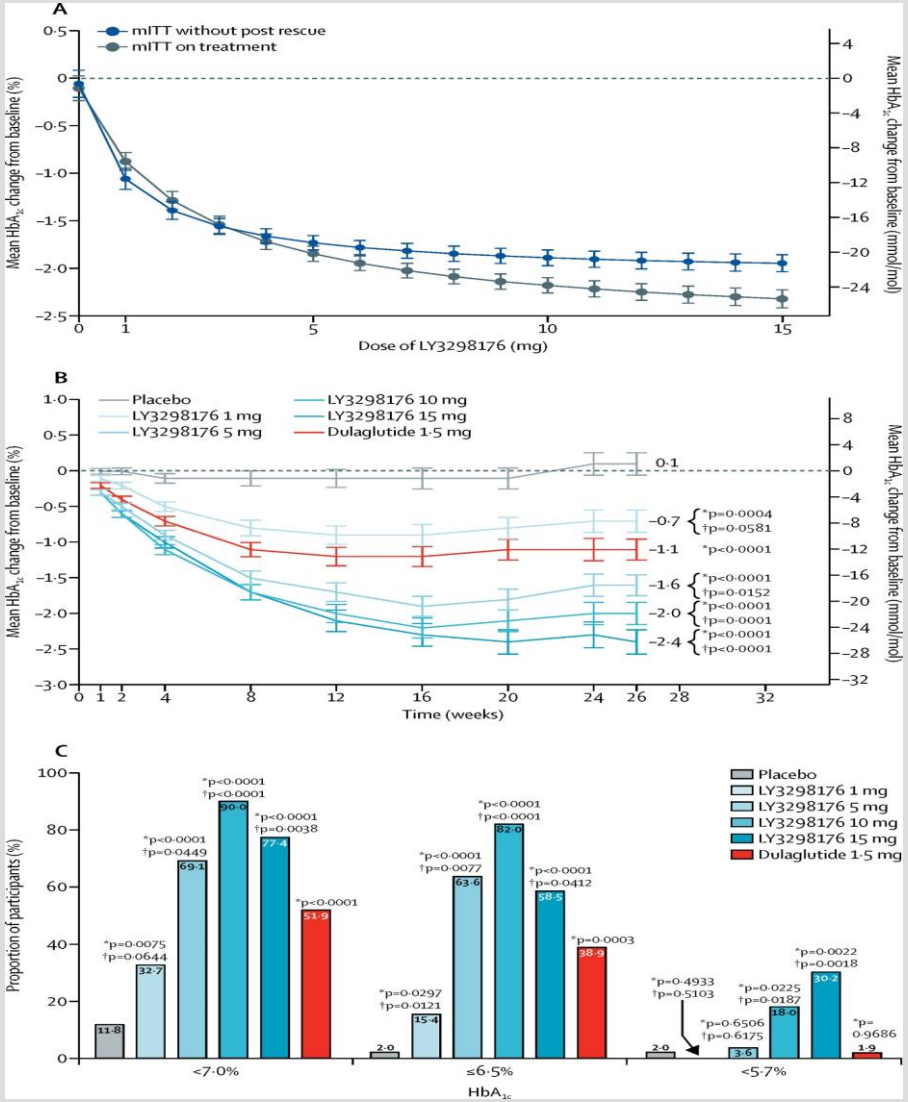

- 26 nädalat kestnud 2b faasi randomiseeritud topeltpime multikeskuseline uuring 318 patsiendil
- LY3298176 – 39-aminohappeline sünteetiline peptiid, GIP/GLP-1 retseptorite agonist
- Manustatav subkutaanselt 1 kord nädalas
- Võrdlus platseeboga ja aktiivse võrdluspreparaadi dulaglutiidiga 1,5mg annuses

Frias JP et al. Lancet 2018

The Lancet 2018 392, 2180-2193DOI: (10.1016/S0140-6736(18)32260-8)

Copyright © 2018 Elsevier Ltd Terms and Conditions

GIP/GLP-1 RETSEPTORITE KAKSIKAGONIST JA KEHAKAAL

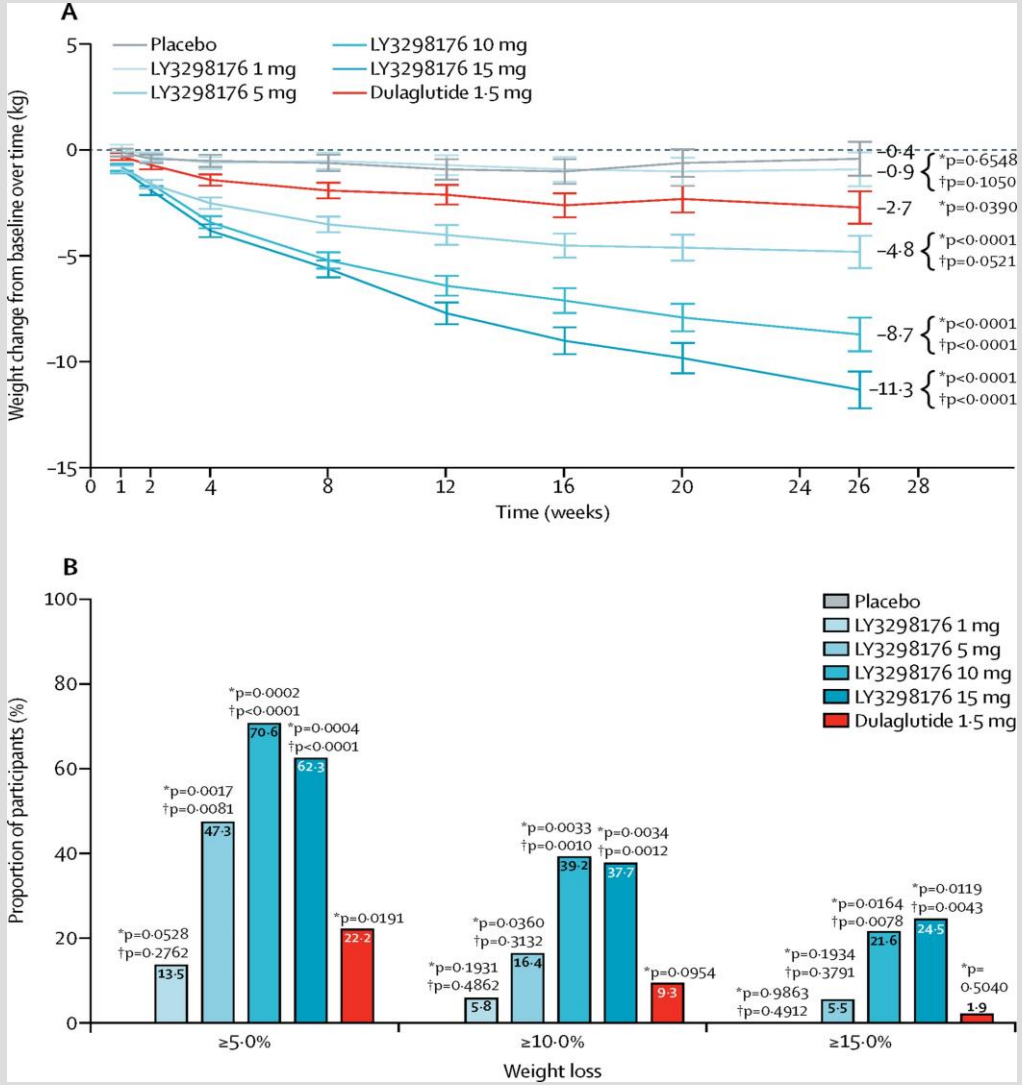

- LY3298176 parandas glükeemilist kontrolli ja langetas kehakaalu dulaglutiidist enam nii 5mg, 10mg kui 15mg annustes
- Kõrvaltoimete profiil oli kaksikagonistil dulasglutiidiga sarnane (peamiselt GI kõrvaltoimed).
- 15mg annuse saajate hulgas oli suhteliselt enam raviga seotud kõrvaltoimete tõttu katkestajaid.
- Kahel kaksikagonisti saanud patsiendil diagnoositi uuringu jooksul äge pankreatiit

The Lancet 2018 392, 2180-2193DOI: (10.1016/S0140-6736(18)32260-8)

Copyright © 2018 Elsevier Ltd Terms and Conditions

Frias JP et al. Lancet 2018

INSULIINI MANUSTAMISE „CLOSED-LOOP“ SÜSTEEM

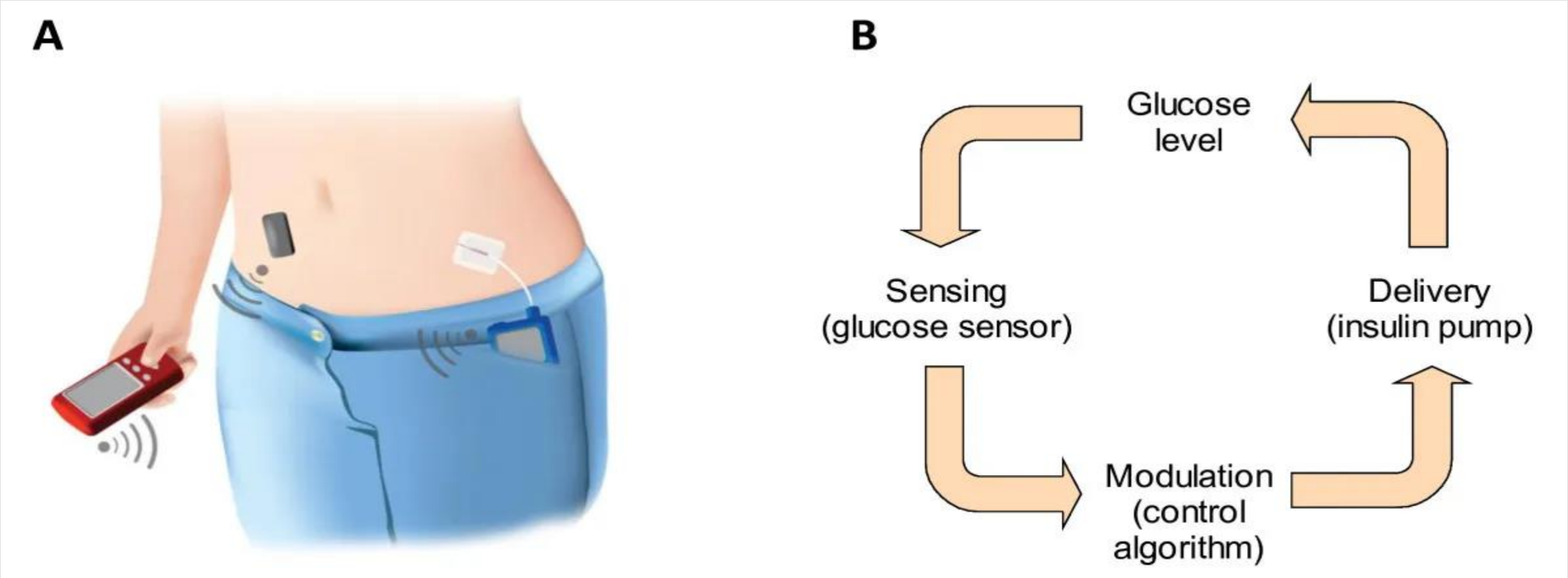

Elleri D et al. BMC Medicine 2011

„CLOSED-LOOP“ SÜSTEEM JA GLÜKEEMILINE KONTROLL

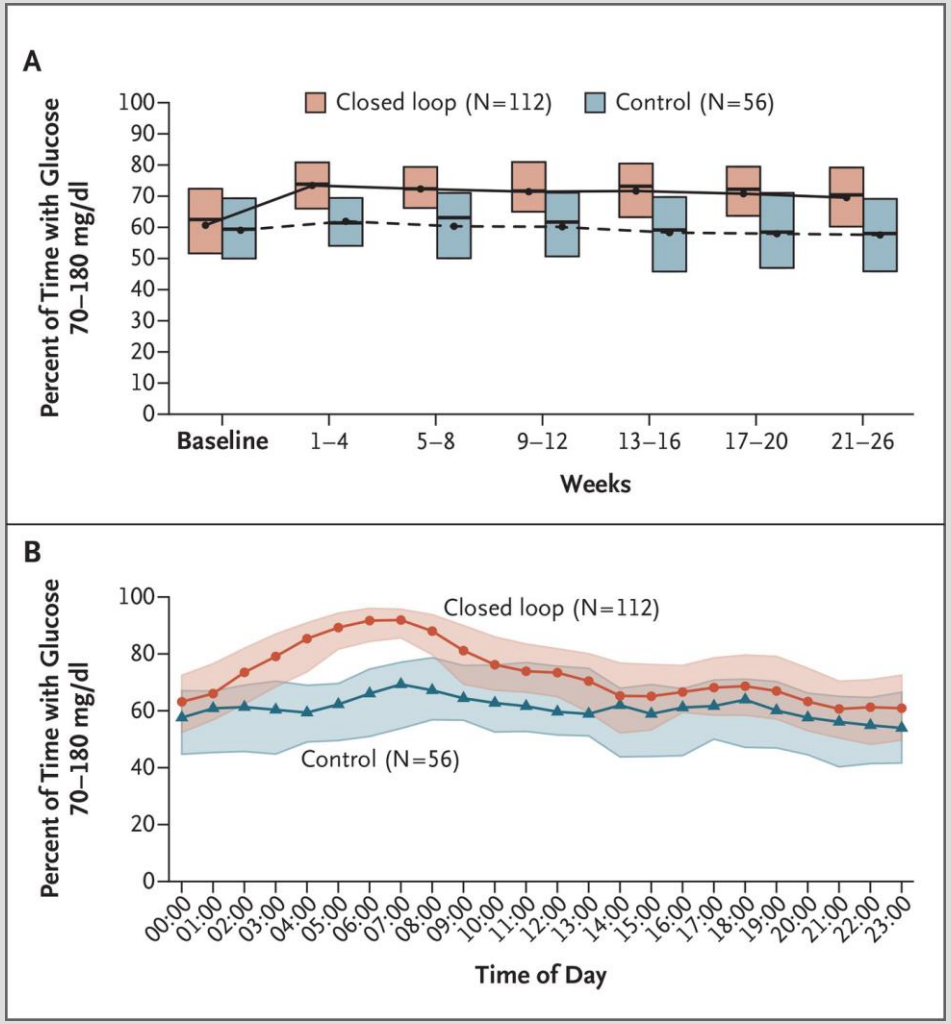

- 6 kuud kestnud randomiseeritud multikeskuseline uuring: „closed-loop“ süsteem *versus* insuliinipump + sensor
- 168 T1DM patsienti vanuses 14-71a. , HbA1c 5,4-10,6%
- Esmane tulemusnäitaja – aeg (%) veresuhkru normivahemikus (3,9-10mmol/l)
- Keskmine aeg, mille jooksul oli patsiendi veresuhkur normivahemikus suurenes 61+/-17%-lt 71+/-12%-le (s.t. 2,6 tundi ööpäevas) „closed-loop“ rühmas ja jäi muutumatuks 59+/-14% kontrollrühmas

Brown SA et al. N Engl J Med 2019

„CLOSED-LOOP“ SÜSTEEM JA GLÜKEEMILINE KONTROLL

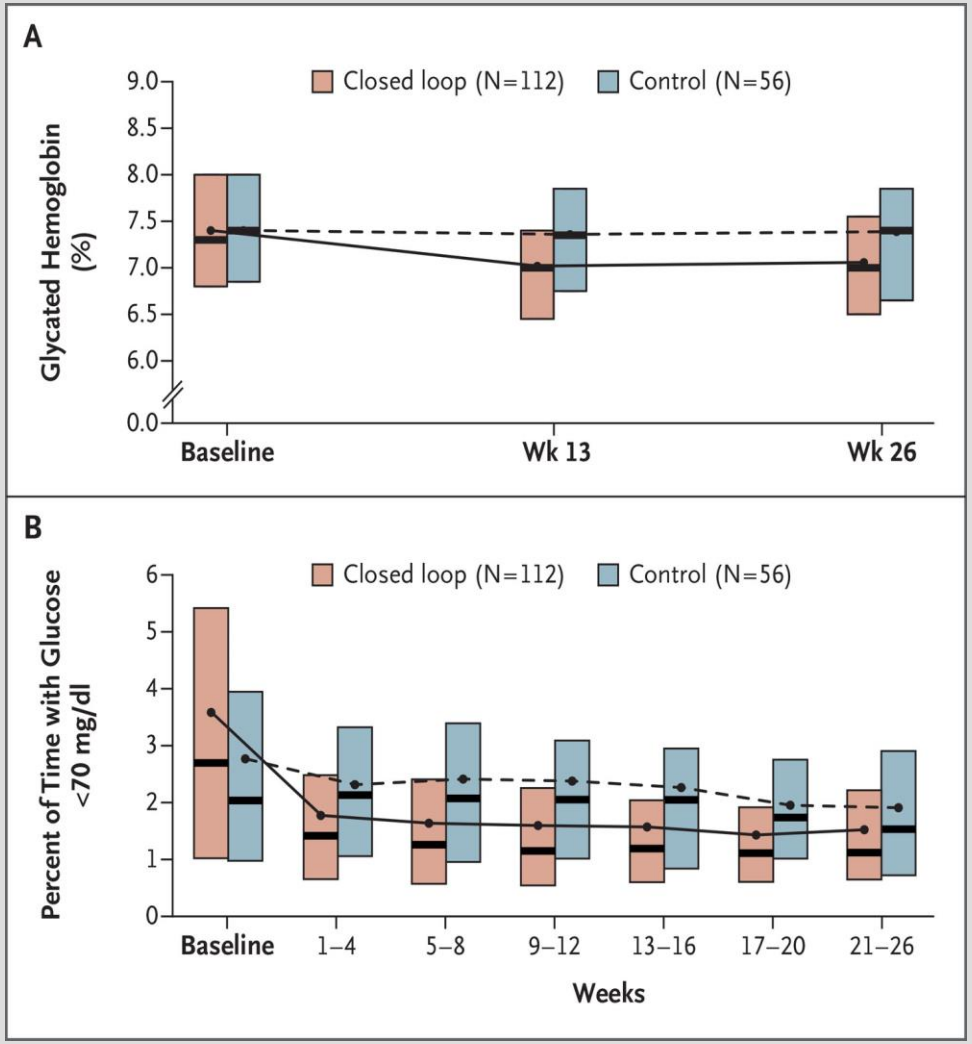

- HbA1c oli „closed-loop“ rühmas madalam 0,33%
- Keskmine aeg, mille jooksul oli patsiendi veresuhkur < 3,9mmol/l oli „closed-loop“ rühmas lühem 0,88% s.t. 13 minutit päevas
- Manustatud insuliini annuses ja kehakaalu dünaamikas rühmade vahel erinevust ei olnud

Brown SA et al. N Engl J Med 2019

T1DM IMMUUNOTERAAPIA

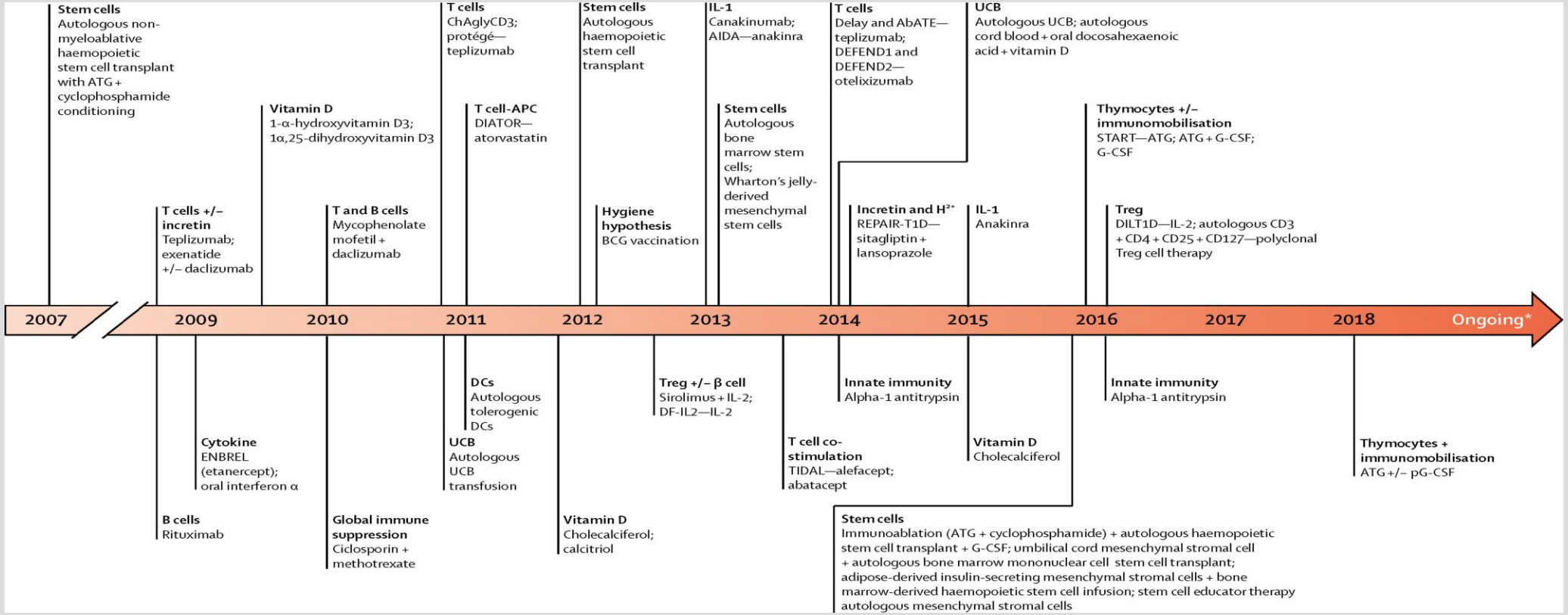

Atkinson MA et al. Lancet Diabetes Endocrinol 2019

The Lancet Diabetes & Endocrinology 2019 7, 52-64DOI: (10.1016/S2213-8587(18)30112-8)
Copyright © 2019 Elsevier Ltd Terms and Conditions

ANTI-CD3 MONOKLONAALNE ANTIKEHA TEPLIZUMAB JA 1. TÜÜPI DIABEEDI MANIFESTATSIOON

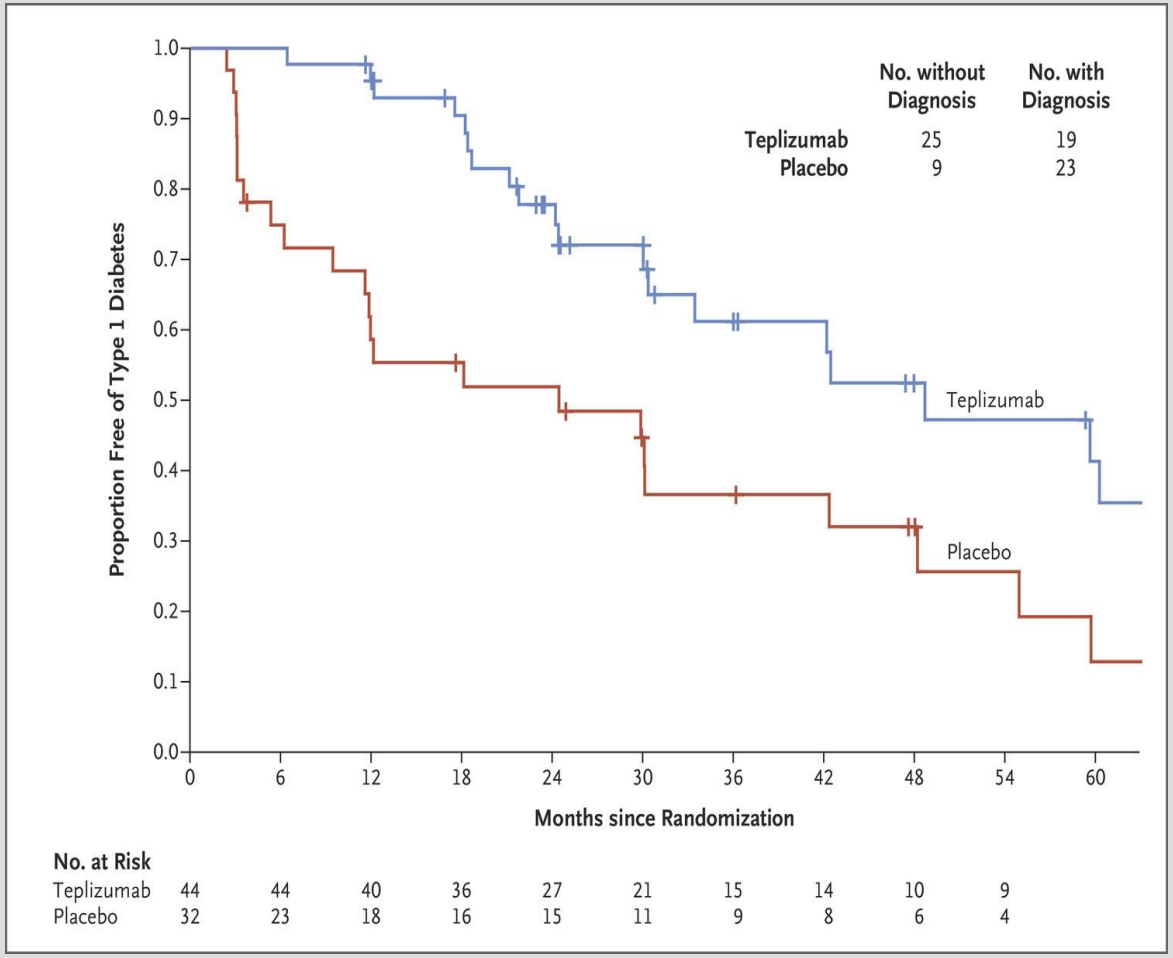

Herold KC et al. N Engl J Med 2019

- Randomiseeritud, platseebo-kontrollitud topeltpime 2 faasi uuring
- 76 T1DM patsientide sugulast, kelel vähemalt 2 diabeediga seotud AK positiivsed, lisaks düsglükeemia OGTT-l
- Ühekordselt 14 päeva kestnud ambulatoorne ravikuur uuringuravimi intravenoosse manustamisega
- Keskmine aeg diabeedi manifestatsioonini oli 48,4kuud teplizumabi rühmas ja 24,4 kuud platseeborühmas

AITÄH KUULAMAST!